

Przeгляд ustawodawstwa pracy oraz przepisów pokrewnych

za okres styczeń — luty 1952 r.

Powolywanie zarejestrowanych osób do pracy we władzach wymiaru sprawiedliwości

Ustawa z dnia 29 grudnia 1951 r. (Dz. U.R.P. z 1952 r. Nr 1, poz. 3) przedłużyła do dnia 31 grudnia 1952 r. okres, w którym Minister Sprawiedliwości może powoływać do pracy we władzach wymiaru sprawiedliwości na okres do jednego roku osoby, mające kwalifikacje sędziowskie, zarejestrowane na podstawie dekretu z dn. 22 lutego 1946 r. o rejestracji i przymusowym zatrudnieniu we władzach wymiaru sprawiedliwości (Dz. U.R.P. Nr 9, poz. 65 z późniejszymi zmianami).

Zniesienie Państwowego Zakładu Emerytalnego

Ustawą z dnia 29 grudnia 1951 r. (Dz. U.R.P. z 1952 r. Nr 1, poz. 4) zniesiony został Państwowy Zakład Emerytalny, a sprawy należące dotychczas do zakresu jego działalności oraz posiadany majątek przekazane zostały Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych. Pracownicy Państwowego Zakładu Emerytalnego stali się pracownikami Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, przy czym pracownicy, których stosunek pracy posiadał charakter publiczno-prawny, zachowali nabyte prawa emerytalne. Odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w sprawach o świadczenia, objęte dotychczasowym zakresem działania Państwowego Zakładu Emerytalnego, rozstrzygają sądy ubezpieczeń społecznych.

Rozciągnięcie przepisów o wynalazczości pracowniczej na żołnierzy i pracowników wojskowych

Ustawą z dnia 29 grudnia 1951 r. (Dz. U.R.P. z 1952 r. Nr 3, poz. 17) rozciągnięte zostały przepisy dekretu z dnia 12 października 1950 r. o wynalazczości pracow-

niczej (Dz. U.R.P. Nr 47, poz. 428) także na wynalazki, udoskonalenia techniczne i usprawnienia, dokonane przez żołnierzy w czynnej służbie wojskowej, oraz pracowników, podlegających Ministrowi Obrony Narodowej i Ministrowi Bezpieczeństwa Publicznego. Wymienieni ministrowie przejmują w odniesieniu do podległych im pracowników niektóre uprawnienia, wykonywane w stosunku do pozostałych pracowników przez Radę Ministrów, Przewodniczącego PKPG i Ministerstwa Finansów.

Ustawa o szkolnictwie wyższym i o pracownikach nauki

Ustawa z dnia 15 grudnia 1951 r. (Dz. U.R.P. z 1952 r. Nr 6, poz. 38) ustaliła zasady organizacji szkolnictwa wyższego, warunki przyjęcia na studia, prawa, obowiązki i odpowiedzialność dyscyplinarną studentów oraz nadawanie stopni naukowych.

Ustawa określa kwalifikacje pracowników nauki, warunki ich zatrudnienia, prawa i obowiązki, zasady odpowiedzialności dyscyplinarnej oraz formy rozwiązania z nimi stosunku służbowego.

Co do pozostałych pracowników nauczających w szkołach wyższych oraz pomocniczego personelu technicznego, to ustawa zobowiązuje Prezesa Rady Ministrów do ustalenia w drodze rozporządzenia warunków, na jakich można zlecić w drodze umowy osobom o odpowiednich kwalifikacjach naukowych pełnienie funkcji samodzielnych i pomocniczych pracowników nauki w szkołach wyższych, instytucjach naukowych i innych placówkach naukowych.

Wynagrodzenie krwiodawców

Uchwała Nr 931 Prezydium Rządu z dnia 28 grudnia 1951 r. (Monitor Polski z 1952 r.

Nr A-1, poz. 17) ustaliła wynagrodzenie krwiodawców za dostarczenie krwi w wysokości 1 zł za 1 milimetr.

Ujednolicenie ubezpieczenia społecznego salinarzy

Uchwałą Nr 2 Prezydium Rządu z dnia 5 stycznia 1952 r. (Monitor Polski Nr A-9, poz. 81) zniesiony został statut prowizyjny dla robotników, zatrudnionych w państwowych żupach solnych w Małopolsce, oraz zaopatrzenia dla ich wdów i sierot (Monitor Polski z 1924 r. Nr 95, poz. 266). Okresy pracy, zaliczone do wysługi emerytalnej na podstawie powyższego statutu prowizyjnego, zaliczone zostały jako okresy ubezpieczenia na zasadach ustawy z 28 marca 1933 r. o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U.R.P. Nr 51, poz. 396 z późniejszymi zmianami). Osoby otrzymujące prowizję otrzymywać będą w ich miejsce renty z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w wysokości obliczonej według stawek rent z powszechnego ubezpieczenia emerytalnego, jednakże nie mniej, niż otrzymują dotychczas. Świadczenia dla sierot wypłacane będą na warunkach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 lipca 1950 r. w sprawie ujednolicenia warunków uprawnień do świadczeń dla dzieci w ubezpieczeniach społecznych (Dz. U.R.P. Nr 33, poz. 297).

Uprawnienia organów inspekcji pracy do nakładania i ściągania grzywien

Zarządzeniem Nr 4 Prezesa Rady Ministrów z dnia 10 stycznia 1952 r. (Monitor Polski Nr A-9, poz. 84) nadane zostało m. in. organom inspekcji pracy, służby zdrowia i nadzoru budowlanego w prezydiach rad narodowych miast liczących ponad 10.000 mieszkańców, powiatowych i dzielnicowych — uprawnienie do nakładania i ściągania grzywien w drodze mandatu karnego w zakresie właściwości tych organów. Zarządzenie przewiduje, że organy, którym nadano powyższe uprawnienie, mogą nakładać i ściągać grzywny tylko na podstawie imiennego upoważnienia, wydanego na piśmie przez przełożoną władzę służbową i jedynie za czyny oznaczone w upoważnieniu.

Fraktyki zawodowe, wakacyjne i dyplomowe uczniów szkół zawodowych i studentów szkół wyższych

Zarządzenie Nr 12 Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 1952 r. (Monitor Polski Nr A-9, poz. 83) uregulowało czas trwania, tryb odbywania oraz sposób rozdziału i finansowania praktyk uczniów średnich szkół zawodowych i studentów

szkół wyższych w instytucjach, przedsiębiorstwach oraz w państwowych i uspołecznionych zakładach pracy. Zarządzenie przewiduje m. in., że praktyki zawodowe, wakacyjne i dyplomowe odbywać się będą tylko w najlepiej zorganizowanych i dobrze prowadzonych przedsiębiorstwach i instytucjach różnych gałęzi gospodarki narodowej. Dyrekcje szkół zawodowych lub rektorzy szkół wyższych, zawierają ze wskazanymi im przez właściwe ministerstwa lub centralne urzędy, dyrekcjami zakładów pracy na odpowiedni okres umowy o praktykę zawodową, wakacyjną lub dyplomową. Umowy są zawierane według wzoru, ustalonego zarządzeniem Nr 13 Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 1952 r. (Monitor Polski Nr A-9, poz. 89). Zakład pracy nie może uchylać się od obowiązku zawarcia umowy o praktykę i przyjęcia uczniów lub studentów na praktykę. Praktykantami kieruje i opiekuje się zakładowy kierownik - praktyk, powołany na czas trwania praktyk przez dyrekcję zakładu pracy, po zasięgnięciu opinii organizacji społecznych, działających na terenie zakładu, i w porozumieniu z radą zakładową. Wynagrodzenie za czas praktyki wypłaca praktykantowi szkoła.

Wzór umowy o praktykę wakacyjną, zawodową lub dyplomową

Zarządzenie Nr 13 Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 1952 r. (Monitor Polski Nr A-9, poz. 89) ustaliło wzór umowy w sprawie praktyk zawodowych, wakacyjnych i dyplomowych uczniów szkół zawodowych oraz studentów szkół wyższych. Wzór umowy stanowi załącznik do zarządzenia. Umowa określa szczegółowo obowiązki zakładu pracy i szkoły w zakresie zapewnienia praktykantom należitych warunków żywienia, zakwaterowania, wynagrodzenia i szkolenia w wybranych przez nich specjalnościach.

Fawidłowy rozdział urlopów wypoczynkowych

Okólnik Nr 7 Prezesa Rady Ministrów z dnia 10 stycznia 1952 r. (Monitor Polski Nr A-9, poz. 97) zalecił wszystkim władzom naczelnym oraz instytucjom i urzędem centralnym udzielanie w aparacie resortów oraz jednostek podległych urlopów wypoczynkowych procentowo w poszczególnych miesiącach w następujący sposób: I — 9%, II — 9%, III — 0%, V, VI, VII, VIII i IX po 12%, X — 7%, XI — 0%, XII — 6% pracowników korzystających z urlopu w stosunku do ogółu

pracowników danego zakładu pracy, uprawnionych do urlopów. Okólnik przewiduje, że na prośbę pracownika może mu być udzielony urlop także w miesiącach marcu lub w listopadzie. Plany urlopów, wykazujące przesunięcia w stosunku procentowym, ustalonym w okólniku, w kierunku zwiększenia procentu urlopów w miesiącach letnich (czerwiec — sierpień), uzasadnione dobrem służby, wymagają zgody właściwej władzy naczelnej. Zwiększenie procentu urlopów w innych miesiącach zgody takiej nie wymaga. Zarządzenie ma na celu zapobieżenie zahamowania prac w urzędach, instytucjach i przedsiębiorstwach gospodarki społecznej w miesiącach letnich oraz umożliwienie pracownikom wykorzystania w pełni przydziałów na wczasy pracownicze.

Ciepła odzież specjalna dla pracowników zatrudnionych w budownictwie

Zarządzeniem Przewodniczącego PKPG Nr 452 z dnia 13 grudnia 1951 r. (Biuletyn PKPG z 1952 r. Nr 1, poz. 5) ustalono normy ciepłej odzieży specjalnej dla pracowników zatrudnionych przy robotach budowlanych w sezonie zimowym 1951/52. Normy te dla poszczególnych kategorii pracowników budowlanych i rodzajów odzieży określa szczegółowo tabela, stanowiąca załącznik do powyższego zarządzenia.

Urlopy dla cełwów szkoleniowych ZMP

Zarządzeniem Przewodniczącego PKPG Nr 11 z dnia 15 stycznia 1952 r. (Biuletyn PKPG Nr 4, poz. 30) uregulowało sprawę udzielania urlopów uczestnikom 3-tygodniowych kursów szkoleniowych dla aktywu, organizowanych przez Związek Młodzieży Polskiej. Zarządzenie zobowiązuje zakłady pracy do udzielania zainteresowanym pracownikom urlopów okolicznościowych na okres nie dłuższy, niż 21 dni w czasie od 15 stycznia do 1 czerwca 1952 roku. Wymienione urlopy okolicznościowe mogą być udzielane jedynie na pisemne wnioski zarządów wojewódzkich Związku Młodzieży Polskiej. Koszty przejazdu uczestników kursów z miejsca zamieszkania do miejsca kursu i z powrotem pokrywa Zarząd Główny Związku Młodzieży Polskiej.

Instrukcja dla komisji odwoławczych w sprawie zaszerogowania b. emerytów samorządowych

Instrukcja Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 18 stycznia 1952 r. (Monitor Polski Nr A-11, poz. 122) podaje szcze-

gółowe zasady działalności komisji, powołanych do rozpatrywania odwołań od decyzji o zaszerogowaniu osób, które pobierały lub pobierały uposażenie emerytalne z funduszy samorządowych, do odpowiednich grup uposażenia. Skład wymienionych komisji, ich organizacja i tryb postępowania określony został rozporządzeniem Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 21 listopada 1951 r. (Dz. U.R.P. Nr 62, poz. 427).

Czas pracy nauczycieli przedmiotów pomocniczych i nauczycieli zawodu w szkołach wyższych

Zarządzenie Nr 15 Prezesa Rady Ministrów i Ministrów: Szkolnictwa Wyższego, Zdrowia, Oświaty oraz Kultury i Sztuki z dnia 22 stycznia 1952 r. (Monitor Polski Nr A-12, poz. 124) ustaliło w ilości 18 godzin tygodniowo obowiązkowy wymiar czasu pracy dla nauczycieli przedmiotów pomocniczych w szkołach wyższych oraz w ilości 27 godzin tygodniowo obowiązkowy wymiar czasu pracy dla nauczycieli zawodu w szkołach wyższych. Zarządzenie wyjaśnia, że przez nauczycieli przedmiotów pomocniczych należy rozumieć nauczycieli prowadzących naukę praktyczną języków obcych i innych przedmiotów określonych w programach studiów, jako pomocnicze, oraz nauczycieli (instruktorów) wychowania fizycznego. Natomiast przez nauczycieli zawodu należy rozumieć nauczycieli prowadzących naukę praktyczną zawodu w warsztatach szkół wyższych.

Szczególne uprawnienia dla rolników-żołnierzy kadrowej służby wojskowej i ich rodzin

Zarządzenie Ministra Rolnictwa z dnia 10 stycznia 1952 r. (Monitor Polski Nr A-12, poz. 130) przyznało szczególne uprawnienia i ulgi rolnikom-żołnierzom kadrowej służby wojskowej i ich rodzinom. Zarządzenie to przewiduje, że członkiem rodziny żołnierza, prowadzącym gospodarstwo rolne żołnierza oraz gospodarstwo własne, jeżeli prowadzenie tego gospodarstwa i utrzymywanie rodziny zależne było w przeważającej mierze od pracy żołnierza, przysługuje poza innymi uprawnieniami, przewidzianymi w dekreście z dnia 6 września 1951 r. o szczególnych urawnieniach i ulgach dla żołnierzy kadrowej służby wojskowej i ich rodzin (Dz. U.R.P. Nr 46, poz. 339), — pierwszeństwo w korzystaniu z pomocy sąsiedzkiej w rolnictwie, w korzystaniu z pomocy sąsiedzkiej przy odbudowie wsi, w otrzymywaniu pożyczek w ramach akcji przesiedleńczo-osiedleńczej ze środków planu

inwestycyjnego na odbudowę zagród wiejskich i na zakupienie koni i krów, w otrzymywaniu zapomóg w ramach akcji przesiedleńczo-osiedleńczej na przeżycie w pierwszych miesiącach po osiedleniu, w nabywaniu materiałów budowlanych, pochodzących z rozbiórki budynków na resztkach pomajątkowych, w nabywaniu kwalifikowanego materiału siewnego, nawozów sztucznych, środków chemicznych do walki z chorobami i szkodnikami roślin i w korzystaniu z kredytów na zakup materiału siewnego, nawozów sztucznych i na wykonanie orok. Ponadto rolnikom-żołnierzom kadrowej służby wojskowej i ich rodzinom na czas odbywania służby wojskowej przysługuje obniżenie czynszu dzierżawnego od wydzierżawionych gospodarstw w wysokości od 25% do 50%, w zależności od wielkości gospodarstwa rolnego, oraz pierwszeństwo przy zawieraniu umów o wykonanie prac rolnych z państwowymi ośrodkami maszynowymi. Członkom rodzin żołnierzy przysługuje pierwszeństwo w korzystaniu ze stypendiów, przeznaczonych dla uczniów szkół rolniczych i słuchaczy kursów rolniczych oraz w przyjmowaniu do szkół rolniczych i na kursy rolnicze.

Zmiana przepisów o dyscyplinie pracy

Okólnikiem Nr 20 Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 stycznia 1952 r. (Monitor Polski Nr A-13, poz. 150) rozciągnięte zostały postanowienia okólnika Nr 107 Prezesa Rady Ministrów z dnia 2 lipca 1951 roku w sprawie wykonania postanowień ustawy o socjalistycznej dyscyplinie pracy (Monitor Polski Nr A-61, poz. 820) — także na pracowników, zatrudnionych przy budowie i konserwacji dróg wodnych śródlądowych, o ile są oni użytkownikami małych i średnich gospodarstw rolnych i nie zatrudniają sił najemnych. Okólnik ten zezwala m. in. na udzielanie wymie-

nionym pracownikom zwolnień z pracy, w okresie pilnych robót rolnych, w granicach do 20 dni w roku. Za dni zwolnienia pracownikom nie przysługuje wynagrodzenie.

Opodatkowanie niektórych przychodów według przepisów o podatku od wynagrodzeń

Zarządzenie Ministra Finansów z dnia 15 stycznia 1952 r. (Monitor Polski Nr A-14, poz. 170) poddało opodatkowaniu według przepisów o podatku od wynagrodzeń następujące przychody za świadczenia usług wykonywane osobiście przez: 1) adwokatów — członków zespołów adwokackich, 2) nie pozostających w stosunku pracy sprzedawców, działających w imieniu i na rachunek przedsiębiorstw gospodarki społecznej, 3) członków spółdzielni pracy na rzecz tych spółdzielni, 4) osoby, wykonujące na rzecz władz, urzędów, instytucji i zakładów państwowych oraz pracowników gospodarki społecznej dorywcze czynności, nie oparte na stosunku pracy, a polegające przeważnie na pracy fizycznej, której celem nie jest wytwarzanie lub przerób i nie będące rzemiosłem w rozumieniu prawa przemysłowego (np. mycie podłóg, okien, drzwi, froterowanie, pranie bielizny itp.). Podstawę opodatkowania przychodów, określonych w pkt. 1 — 3, stanowi suma wynagrodzeń otrzymanych w ciągu miesiąca, a podstawę opodatkowania wynagrodzeń, określonych w pkt. 4 — suma wynagrodzenia, otrzymanego za przepracowany dzień z tym, że wynagrodzenia te podlegają opodatkowaniu według 5% stopy podatku, bez względu na wysokość wynagrodzenia oraz bez względu na to, czy wynagrodzenie pobierane jest od jednego czy też od więcej płatników; przy obliczaniu podatku nie stosuje się przepisów o zniżkach i zwyczajach rodzinnych.

**Każdy obywatel bierze udział w dyskusji
nad Projektem Konstytucji**

Przegląd zarządzeń z zakresu akcji socjalnej

(za czas styczeń — luty 1952)

PKPG, DEP. URZĄDZEŃ KULTURALNYCH I SOCJALNYCH

1. **Pismo okólne** z dnia 31.I.1952 r. znak: SO 7A-05-2 przypomina, iż zgodnie z pismem z dnia 28.VII.1949 r. znak: SO IV A/01/10 szkolenie referentów w socjalnych w dalszym ciągu prowadzi Państwowy Ośrodek Szkolenia Pracowników Socjalnych w Łodzi (ul. Przędzalniana 72).

PKPG stwierdza przy sposobności, na podstawie obserwacji i nadchodzących z terenu materiałów, „iż zakłady pracy oraz jednostki organizacyjne, posiadające niewyszkoloną obsadę komórek socjalnych, na ogół natrafiają na znaczne trudności w realizacji zadań planowych — bądź to na skutek słabego rozumienia istoty zagadnień socjalnych i zbyt mechanicznego, czasem biurokratycznego sposobu pracy, bądź też z powodu braku znajomości zasad działania urzędów socjalnych i zasad gospodarowania“.

Koszty szkolenia zgodnie z Instrukcją Budżetową Ministra Finansów na r. 1952 z 5.VII.51 znak: 3/5 pokrywane są centralnie — natomiast koszty pobytu (delegacji) pokrywane są przez zakłady pracy na zasadach, obowiązujących w latach poprzednich.

2. **Państwowy Ośrodek Szkolenia Pracowników Socjalnych w Łodzi** (ul. Przędzalniana 72, tel. 181-86) uruchamia pierwszy planowany na r. 1952 kurs w dniu 20 marca br. W związku z powyższym rozesłał do resortów i zainteresowanych jednostek „Wytyczne rekrutacji kandydatów na kurs referentów w socjalnych“. Jak wynika z powyższych wytycznych na kurs w pierwszym rzędzie należy kierować osoby już pracujące w realizacji zadań akcji socjalnej, ale nie posiadające wystarczającego przygotowania. Mogą być również kierowane te osoby, które będą pracowały w referatach socjalnych i którym konieczne jest odpowiednie przeszkolenie. Typować należy osoby władające biegle językiem polskim w mowie i piśmie, posiadające wykształcenie co najmniej w zakresie VII kl. szkoły podstawowej lub równorzędnej oraz cieszące się dobrą opinią w zakładzie pracy (o wysokim poziomie moralnym). Uczestnicy kursu nie otrzymują bezpłatnego wyżywienia i zakwaterowania, wobec tego przysługuje im prawo do otrzymywania diet za czas pobytu na

kursie oraz zwrotu kosztów za zakwaterowanie i kosztów przejazdu do miejsca szkolenia i z powrotem (Podstawa prawna: Pismo PKPG z 27.VII.1949 r. znak: SO IV-A-01-11).

Pracownicy delegowani powinni otrzymać — przed wyjazdem na kurs — zaliczkę z tytułu diet oraz sumę zł. 750 na opłacenie kwatery za okres 3-ch miesięcy z góry.

3. **Pismem** z 30.I.1952 r. znak: SO 4K-OS-1 Dep. Urzędów Kulturalnych i Socjalnych polecił resortom wykorzystywać i stosować pismo Ministerstwa Oświaty z 26.I.1951 r. znak: OP-4-32/52 w sprawie prowadzenia świetlic z dożywianiem.

4. **Pismem** znak SO 7A-05-1 z dnia 31 stycznia Dep. Urz. Kult. i Socj. PKPG zaleca do użytku służbowego ref., socjalnych, kierowników urzędów socjalnych itd. pracę mgr. Akolińskiego Stanisława pt. „WSKAŹNIKI I NORMY REGULUJĄCE GOSPODARKE URZĄDZEŃ SOCJALNYCH W R. 1952“ wydaną — obok innych skryptów — przez Państwowy Ośrodek Szkolenia Pracowników Socjalnych w Łodzi.

MINISTERSTWO OŚWIATY

Pismo okólne z 26.I.1952 r. znak: Op-4-32/52 reguluje sprawę prowadzenia w r. 1952 świetlic z dożywianiem. Pismo to ustala, iż należy przeprowadzić dodatkową rekwalifikację dzieci, zakwalifikowanych już na rok szkolny 1951/52 przez zakłady pracy. Rekwalifikację w świetlicach szkolnych przeprowadzą Komitety Rodzicielskie przy udziale: Kier. Szkoły, Kier. Świetlicy, delegata Rady Pedagogicznej i delegata PRZZ. W świetlicach międzyszkolnych rekwalifikację przeprowadza Komisja, złożona z Kier. świetlicy, delegatów zainteresowanych szkół oraz delegata PRZZ.

W świetlicach zakładowych rekwalifikację przeprowadzi Rada Zakładowa. O decyzji Komisji powinny być powiadomione zainteresowane zakłady pracy, którym przysługuje prawo odwołania do Wydziału Oświaty PRN.

Ustalona została następująca kolejność dzieci przy rekwalifikowaniu:

- a) dzieci samotnych (matek, ojców) pracujących i matek studiujących,
- b) dzieci matek pracujących niesamotnych,

- c) dzieci rodzin wielodzietnych (ponad troje dzieci), w których tylko ojciec pracuje,
- d) dzieci inwalidów, emerytów, członków spółdzielni pracy.

W każdej z grup pierwszeństwo mają dzieci przodowników pracy i racjonalizatorów. W razie równości warunków pierwszeństwo mają dzieci młodsze. Poza dziećmi zakwalifikowanymi na dożywianie z funduszy państwowych, mogą szkoły i Kom. Rodzicielskie organizować żywienie, o takiej samej ilości i jakości posiłków dla dzieci nie posiadających wystarczającej opieki w domu. W tych wypadkach zainteresowani rodzice lub też Komitety Rodzicielskie pokrywają koszt produktów w wysokości 1,50 zł. (dziennie za dziecko i koszt przygotowania posiłku).

Norma zatrudnienia w świetlicy wynosi 5 osób na sto dzieci (2 — 3 osoby personelu pedagogicznego i 2 — 3 osoby pracowników administracyjno-gospodarczych). Personel pedagogiczny obowiązany jest do 36 godzin pracy tygodniowo z dziećmi, a zasadnicze uposażenie jego reguluje rozporządzenie Rady Ministrów z 10.I.51 (Dz. U. R. P. Nr 7, poz. 58) lub też za rządzenie Min. Oświaty z 15.I.1951 r. (Dz. U. Min. Oświaty Nr 3, poz. 25).

Personel angażowany w niepełnym wymiarze godzin powinien być płatny według następujących zasad:

- a) personel pedagogiczny otrzymuje wynagrodzenie ryczałtowe, zależne od liczby godzin w tygodniu, wg stawki 10 zł. za jedną godzinę tygodniowo w stosunku miesięcznym (Dz. U. Min. Oświaty Nr 3 poz. 24, z 10.II.1951 r.),

- b) personel administracyjno - gospodarczy otrzymuje wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości odpowiadającej stosunkowi faktycznej liczby godzin pracy do ustalonej normy wynagrodzenia dla pełnozatrudnionego intendenta, kucharki, sprzątaczkii itp.,
- c) personel instruktorski w zakresie techniki i zajęć artystycznych opłacany jest za godzinę pracy efektywnej wg stawki od 7 do 10 zł/godz.

Konkretną wysokość stawki ustala Wydział Oświaty PRN lub też Wydział Oświaty WRN.

Personel świetlic może korzystać z wyżywienia za zwrotem 25% kosztów (25% od kwoty zł. 1.50).

MINISTERSTWO ZDROWIA

Pismo z 28.I.1952 r. znak: L-91/1183-38-52 skierowane przez Dep. Lecznictwa do PWRN przypomina, iż należy przystąpić do zestawienia wstępnego planu i n w e s t y c y j n e g o n a r. 1953 w zakresie organizacji ambulatoriów przy zakładach.

W związku z powyższym zainteresowane zakłady i Wydziały Zdrowia powinny nawiązać kontakt, uruchamianie bowiem nowych ambulatoriów obciąża zarówno zakład pracy jak i Wydział Zdrowia. Zakład pracy obowiązany jest do dostarczenia lokalu (budowa, adaptacja) oraz normalnych mebli (krzesła, stoły, szafy, wieszaki itp.). Wydział Zdrowia zaś zobowiązany jest dostarczyć sprzęt medyczny. Stąd konieczna ścisła koordynacja poczynań i uzgodnienie planów.

Orzecznictwo

USTAWA Z DNIA 18.II.1919 R. O CZASIE PRACY W PRZEMYSŁE I HANDLU

Diety stanowią świadczenia pieniężne na rzecz pracownika, służące na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania w związku z pełnieniem pracy w miejscu innym niż jego miejsce zamieszkania, nie stanowią natomiast wynagrodzenia za pracę dodatkową.

Orzeczenie Sądu Najwyższego z dn. 7 listopada 1950 r. Sygn. akt C 283/50. Sąd Najwyższy na posiedzeniu jawnym dnia 7 listopada 1950 r. w sprawie z powództwa Zygmunta Sz. p-ko Przedsiębiorstwa Państwowemu „Film Polski“ o 94.122 zł (dawne) po rozpoznaniu skargi kasacyjnej Prokuraturii Generalnej RP na wyrok Sądu

Okręgowego w Warszawie z dnia 10 grudnia 1949 r. Sygn VII Ca 1650/49 skargę kasacyjną oddala i od pozwanego na rzecz powoda sumę 82 zł 69 gr tytułem kosztów instancji kasacyjnej zasądza.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Warszawie zatwierdził wyrok Sądu Pracy w Warszawie zasądzający od przedsiębiorstwa państwowego „Film Polski“ na rzecz Zygmunta Sz. wynagrodzenie za nadliczbowe godziny pracy w charakterze kierowcy samochodu kina objazdowego, tj. za godziny pracy ponad 8 godzin dziennie względnie 46 godz. tygodniowo, obniżając jednak zasądzoną sumę do 94.122 zł. Na podstawie złożonego przez Prokuraturę Generalną wykazu pra-

cy powoda, a raczej wykazu jego wyjazdów służbowych i godzin zakończenia pracy każdego dnia i zeznań świadków, Sąd ustalił, że powód prawie każdego dnia był zajęty w okresie spornym dłużej niż 8 godzin dziennie, jeśli nie kierowaniem samochodem, to w każdym razie jego obsługą i pilnowaniem. Twierdzenia Prokuratorii Generalnej, że powód podczas wyjazdów, w czasie postoju kina miał dużo swobodnego czasu i mógł nim swobodnie dysponować nie zostały udowodnione, ponadto są one mało wiarygodne, wiadomą jest bowiem rzeczą, że zsofer w czasie wyjazdu w teren musi wiele czasu poświęcić obsłudze samochodu, aby utrzymać go w stanie zdającym do użytku. Wreszcie w warunkach w jakich powód pracował samochód musiał być stale pod jego dozorem. Film Polski zatrzymując się we wsiach i miasteczkach nie miał przecież garaży, tak że samochód musiał być stale strzeżony. Co więcej, gdyby nawet takie momenty, że powód mógł się na pewien krótki okres czasu oddalić, to przecież nie miało to dla niego żadnego praktycznego znaczenia, skoro przebywał poza miejscem swego zamieszkania, w efekcie znać należy, że przez cały czas pozostawał on do dyspozycji pracodawcy. Sąd Okręgowy uznał za słuszny zarzut, że skoro powód otrzymywał specjalne wynagrodzenie za pracę przy obsłudze agregatu, wynagrodzenie za godziny nadliczbowe za czas poświęcony tej obsłudze mu nie przysługuje. Z tego względu odliczył Sąd z sumy zasądzonej powodowi przez Sąd I instancji równowartość godzin poświęconych obsłudze agregatu. Co do diet wypłaconych powodowi to, zdaniem Sądu Okręgowego nie stanowią one w ogóle żadnego wynagrodzenia, a w szczególności nie są równoznaczne z wynagrodzeniem za pracę w godzinach nadliczbowych. Są one jedynie równoważnikiem zwiększonych w podróży kosztów utrzymania.

Powyższy wyrok zaskarżył skargą kasacyjną pozwany wnosząc o uchylenie go z powodu:

1) naruszenia przepisów w art. 1, 3 i 16 ust. o czasie pracy i obraży art. 250 i 351 kpc. przez zasądzenie na rzecz powoda wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, chociaż pobierał on pod nazwą diet ryczałt dzienny w wysokości 550 zł dziennie, a zatem wyższej od diet funkcjonariuszy państwowych, zdaniem skarżącego rozważenie przez Sąd okoliczności, iż powód pobierał ten ryczałt za każdy dzień bez względu na to, jak długo trwał jego wyjazd w ciągu dnia, zarówno w dniach, gdy wyjazd jego trwał godzinę, jak wtedy, gdy trwał

14 godzin, doprowadziłoby Sąd do wniosku, że diety stanowiły dopuszczalny stały ryczałt dzienny za pracę w godzinach nadliczbowych.

2) obraży § 1 pkt. 1) i § 2 rozp. Min. Pracy z dnia 26.I.1922 r. (Dz. U. poz. 148 — z późniejszymi zmianami) określającymi 12-godzinny dzień pracy dla zatrudnionych przy pilnowaniu, o ile uznał Sąd, że do obowiązków powoda należało pilnowanie samochodu przez czas pobytu w terenie.

3) obraży art. 3 ust. o czasie pracy i § 2 rozp. Min. Opieki Społ. z dn. 20.XII.1932 r. (Dz. U. poz. 321) o czasie pracy osób zatrudnionych w przemyśle przewozowym (z późniejszymi zmianami), określającego czas pracy kierowców samochodów ciężarowych na 10 godz. na dobe.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Według potocznego rozumienia pod dietami rozumie się świadczenia pieniężne na rzecz pracownika w związku z pełnieniem pracy w innym miejscu, jak miejsce zamieszkania pracownika, służące mu na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania. Tak samo z rozporz. Rady Min. z dnia 24.VII.1948 r. (Dz. U. poz. 279) wynika, że diety są jedną z należności, przysługujących pracownikowi w razie pełnienia czynności służbowych poza zwykłym miejscem służbowym i zależą nie od dni i godzin pracy, ale od dni i godzin pobytu poza zwykłym miejscem pracy; że nie jest to wynagrodzenie za pracę dodatkową, wynika z przepisu § 11 powołanego rozporządzenia, przyznającego diety także członkom rodziny pracownika. Oczywiście nie jest wyłączone, że w poszczególnym stosunku cywilno-prawnym zgodnie z porozumieniem stron, pod dietami należy rozumieć co innego, możliwie i ryczałt za godziny nadliczbowe. W przypadku skarżący takie rozumienie diet wyprowadza z dwu faktów, że diety powoda były o 100 zł wyższe od diet funkcjonariuszów państwowych, po drugie, że otrzymywał je pozwany zawsze, jeśli wyjeżdżał, nawet gdy wyjazd trwał godzinę. O ile chodzi o pierwszy fakt, pozwany nie uzasadnia dlaczego dla oceny charakteru należności powoda ma być miarodajna wysokość diet funkcjonariuszów państwowych, kiedy według pktu 63 dołączonego przez pozwanego do akt układu zbiorowego pracy „wynagrodzenie pracowników za przejazdy służbowe i delegacje normuje się według zasad obowiązujących w przemyśle państwowym“. Drugi argument opiera się na założeniu, że kino objazdowe, a z nim powód, nie wyjeżdżało na dłuższe okresy,

przejeżdżając codziennie z miejsca na miejsce, lecz że codziennie wyjeżdżało i powracało do swej siedziby. Tej okoliczności jednak Sąd Okręgowy nie ustalił. W tym stanie uznanie przez Sąd spornej należności za diety raczej pozwala wnosić, iż Sąd zaakceptował twierdzenie powoda, że kino objazdowe „objeżdżało“ teren, a nie wyjeżdżało w teren codziennie na nowo. Skarżący nie powołuje się zaś na nieuwzględniony materiał, z którego wynikałoby, że kino rzeczywiście każdego dnia ha nowo wyjeżdżało z Warszawy w teren.

Również nie jest usprawiedliwiony drugi zarzut kasacyjny, skoro zasadniczą pracą kierowcy samochodu nie jest pilnowanie samochodu, ale kierowanie samochodem w ruchu i utrzymywanie go w stanie należytym. Tak samo nie jest usprawiedliwiony i ostatni zarzut kasacyjny. Pod przemysłem przewozowym należy rozumieć zarobkowy przewóz osób lub towarów. Ani „Film Polski“, ani jego kino objazdowe takim przemysłem się nie trudni. Ponadto powołane przez skarżącego rozporządzenie nie przedłuża w zasadzie czasu pracy szoferów, skoro stanowi że w każdym razie czas pracy w okresie 13 tygodni nie może przekraczać 598 godz., co odpowiada 46 godzinom tygodniowo.

Z tych powodów Sąd Najwyższy skargę kasacyjną oddalił na zasadzie art. 436 k.p.c.

**ROZP. PREZ. RZPLITEJ
Z DNIA 16 MARCA 1928 R
O UMOWIE O PRACĘ
PRACOWNIKÓW UMYSŁOWYCH
(Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 323)**

Pracownik ma prawo do wyższego wynagrodzenia za pracę, aniżeli przewiduje umowa o pracę, jeżeli wyższe stawki zostały wprowadzone przez nową siatkę płac.

U z a s a d n i e orzeczenia S. N. z dn. 27.II.1951 r. — Kr C 901/50.

Powódka była pracownicą u strony pozwanej od 1.VI.1947 r. do 30.X.1948 r. zatrudniona w księgowości dekretacją dokumentów, przeznaczonych do księgowania dla kontystów i pobierała uposażenie po 10.000 zł miesięcznie.

Na skutek zarządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z 8.VI.1948 r. została od 1.VI.1948 r. wprowadzona specjalna siatka płac dla pracowników umysłowych wydziałów finansowo-księgowych, przy czym Centralne Zarządy Przemysłów zostały zobowiązane do bezwzględnego przedstawienia do Departamentu Finansowego tegoż Ministerstwa listy stanowisk wydzia-

łów finansowo-księgowych do zatwierdzenia.

W wykonaniu tego zarządzenia pozwane przedsiębiorstwo przedstawiło Ministerstwu Przemysłu i Handlu arkusze kwalifikacyjne pracowników, a również i powódki, jednakże mimo uzyskania czterech etatów IV grupy i objęcia nową siatką wszystkich pracowników księgowości strony pozwanej — powódce zaszeregowanie do IV grupy i podwyżki płacy o 19.000 zł od 7.VI.1948 r. bez podania przyczyn odmówiono.

Sąd Okręgowy, zatwierdzając zasadniczo wyrok Sądu Pracy podwyższył przyśędzoną w nim na rzecz powódki kwotę 55.000 zł do kwoty żądanej, czyli do 95.000 zł z 8% odsetkami od 30.X. 1948 r. Wyrok ten zaskarża strona pozwana przez Prokuratorię Generalną, Oddział w Krakowie skargą kasacyjną, opartą na obu podstawach z art. 426 kpc, jednakże niesłusznie.

W wywodzie podstawy zaskarżenia z art. 426 kpc usiłuje skarga kasacyjna pod zarzutem naruszenia art. 29, 30, 50 k. z. i art. 351 kpc wykazać, że Sąd Okręgowy nie miał w wynikach postępowania żadnej podstawy do przyjęcia zmiany umowy z powódką w przedmiocie podwyższenia jej uposażenia o 19.000 zł miesięcznie, a to ani przez zawarcie z nią nowej umowy, ani przez układ zbiorowy, ani też przez skierowanie do powódki oświadczenia w tym względzie ze strony pozwanego przedsiębiorstwa w taki sposób, iż by mogła o nim powiać wiadomość.

Wywód ten jest prawnie chybiony, bo zapoznaje fakt, że stosunki pracy w planowej gospodarce socjalistycznej są regulowane zasadniczo w drodze zarządzeń odnośnych władz administracyjnych, opartych na odpowiednich uchwałach partii i związków zawodowych oraz na układach zbiorowych i że zarządzenia tego rodzaju, o ile są dla świata pracy korzystniejsze od dotychczasowych umów, winny być zamiast nich automatycznie stosowane, na podobieństwo jak stosowane są korzystniejsze dla pracowników postanowienia układów zbiorowych w myśl art. 455 § 4 k.z.

Zaskarżony wyrok ustala, że w przemysle papierniczym, zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 8.VI.1948 r. została wprowadzona z dniem 1.VI.1948 r. specjalna siatka wyższych płac dla pracowników umysłowych, zatrudnionych w wydziałach finansowo-księgowych oraz, że powódka była pracownicą księgowości w pozwanym przedsiębiorstwie jako główny księgowy, który dekretuje dokumenty przeznaczone dla kontystów do księgowania.

Dalej ustalono, że pozwane przedsiębiorstwo, stosując się do powyższego zarządzenia Ministerstwa — uzyskało cztery etaty IV grupy dla pracowników kwalifikowanych w dziedzinie księgowości oraz, że wszystkich pracowników księgowości przeseregowano do nowej siatki płac, a jedynie powódkę w jej zaszeregowaniu do należącej się jej IV grupy bez podania powodów pominięto.

W tym stanie rzeczy nie można bez obrazy zasady sprawiedliwości społecznej oraz wbrew zasadzie przyjętej w ustroju socjalistycznym „każdemu według jego pracy“ — odmówić powódce przysądzenia wyrównania płacy według grupy IV od 1.VI. do 30.X.1948 r., skoro takie wyrównanie zostało przyznane innym pracownikom z tej kategorii i skoro wcale nie twierdzono, jakoby powódka czy to z braku odpowiednich kwalifikacji czy też z innych przyczyn pozostawionych chociażby uznaniu Dyrekcji Przedsiębiorstwa na zaszeregowanie do IV grupy nie zasługiwała — zwłaszcza, że zaszeregowanie i wyrównanie uposażenia dotyczy okresu, który powódka na stanowisku głównego księgowego w całości przepracowała.

Z tych względów dalsze wywody skargi kasacyjnej na temat pogwałcenia art. 227, 250, 351 i 417 kpc przez rzekome niewłaściwe ustalenia, że zaszeregowanie powódki do grupy IV zależało od decyzji Ministerstwa, a nie od uznania Centrali i Dyrekcji Przedsiębiorstwa — należy pominąć jako nieistotne i bezzasadną skargę kasacyjną pozostawić bez skutku (art. 436 kpc).

Z ORZECZNICTWA GŁÓWNEJ KOMISJI ARBITRAŻOWEJ

Państwowe Komisje Arbitrażowe nie są właściwe do rozpoznawania sporów, w których stroną jest związek zawodowy.

Z u z a s a d n i e n i a

orzeczenia z dnia 24.IV.1951 r. — Nr Rep. III.1.OA 73/51.

Wnioskodawca wystąpił do Okręgowej Komisji Arbitrażowej o zasądzenie od Okręgowej Rady Związków Zawodowych w B. sumy X za dostarczone towary.

Ponieważ komisje arbitrażowe nie są właściwe do rozpoznawania sporów majątkowych, w których stroną są Związki

Zawodowe (art. 2, ust. 1 dekretu z dnia 5.VIII.1949 r. o państwowym arbitrażu gospodarczym — Dz. U.R.P. Nr 46, poz. 340) Komisja Arbitrażowa na podstawie § 26 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 listopada 1950 (Dz. U.R.P. Nr 53, poz. 484) wniosek odrzuciła z powodu niedopuszczalności drogi postępowania arbitrażowego.

O R Z E C Z N I C T W O PAŃSTWOWEJ KOMISJI LOKALOWEJ w sprawie stosowania przepisów o mieszkaniach służbowych i mieszkaniach pracowniczych

1. Brak właściwości władz lokalowych do uchylenia decyzji naczelnej władzy nadzorczej pracodawcy, zmieniającej charakter prawny mieszkania pracowniczego na mieszkanie służbowe.

Zgodnie z § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21.VI.1950 r. w sprawie mieszkań służbowych i mieszkań pracowniczych naczelna władza nadzorcza pracodawcy lub uprawniona władza podległa decyduje o przeznaczeniu lokalu mieszkalnego na mieszkanie służbowe. Władze lokalowe nie mogą tej decyzji uchylić lub zmienić, jeżeli dotyczy ona lokali mieszkalnych, znajdujących się w budynku zarządzanym przez pracodawcę. Decyzja ta jednak nie dotyczy osób, zajmujących już poprzednio takie mieszkanie na podstawie innego tytułu prawnego (przydział mieszkania pracowniczego, przydział władzy kwaterekowej, umowa najmu).

2. Charakter prawny lokali mieszkalnych znajdujących się w budynkach w stosunku do których użytkownik (uspołeczniony pracodawca) korzystał z uprawnień art. 8 ust. 1 dekretu o publicznej gospodarce lokalami i kontroli najmu w dawnym brzmieniu.

Przed wejściem w życie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21.VI.1950 roku w sprawie mieszkań służbowych i mieszkań pracowniczych tj. przed dniem 6 lipca 1950 r. władza kwaterekowa przydziała osobom fizycznym (imiennie) lokale mieszkalne w stosunku do których to lokali użytkownik (uspołeczniony pracodawca) korzystał z uprawnień przewidzianych w art. 8 ust. 1 dekretu z dnia 21.XII.1945 roku o publicznej gospodarce lokalami i kontroli najmu w dawnym brzmieniu.

Przydział następowal bądź na wniosek użytkownika (uspołecznionego pracodawcy), bądź też za jego wyraźną zgodą na wniosek samego najemcy. Mieszkanie takie ma charakter prawny mieszkania pracowniczego lub służbowego w rozumieniu wspomnianego rozporządzenia o ile w chwili wydania nakazu kwaterunkowego użytkownika (uspołecznionego pracodawcę) i najemcę (pracownika) łączył stosunek pracy oraz jeżeli dyspozycja tym lokalem pozostaje nadal w rękach tego użytkownika.

KODEKS KARNY

Nieprowadzenie przez odpowiedzialnego sklepowego spółdzielni kontrolą utargów dziennych raportów kasowych, ani innych zapisków, co z konieczności prowadzi do chaosu i uniemożliwia jakąkolwiek kontrolę; stanowi działanie na szkodę interesu publicznego i wyczerpuje istotę ustawową występku z art. 286 § 1 K.K.

U z a s a d n i e

orzeczenia S.N. z dn. 10.X.1951 r. — I.K. 278/51.

Wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w X. z dnia 24 stycznia 1951 r. sygn. K. 30/50, oskarżony, Kazimierz T. uznany został za winnego przestępstwa z art. 286 § 3 KK, popełnionego przez to, że w czasie od dnia 1.III.1949 r. do dnia 18.III.1950 r. w M., pow. hrubieszowskiego, jako odpowiedzialny sklepowy Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska“, działał nieumyślnie na szkodę tejże spółdzielni przez to, że nie prowadził należycie nakazanej księgowości sklepu Nr 1, stwarzając w ten sposób warunki uniemożliwiające należyłą kontrolę materiałowej i finansowej działalności powierzonego sobie sklepu i za czyn ten skazany został na 5 miesięcy aresztu z zaliczeniem aresztu tymczasowego.

Od wyroku tego założył prokurator rewizję zarzucając mylną ocenę sprawy pod względem prawnym, albowiem w czynnie oskarżonego, który świadomie dopuścił się chaosu w księgowości, mieszczą się znamiona przestępstwa z art. 286 § 1 KK, — i wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku i uznanie oskarżonego za winnego przestępstwa z art. 286 § 1 KK.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Rewizja prokuratora jest zasadna. Oskarżony wiedział o tym, że do obowiązków jego należy prowadzenie należytej księgowości w sklepie Spółdzielni. Przesłuchany na rozprawie wyjaśnia, że „początkowo w sklepie nie było żadnej księgowości, dopiero po 3 miesiącach kazano nam prowadzić kontrolę utargów i raportyienne“. Oskarżony jednak obowiązku tego nie wykonał, gdyż — jak wyjaśnia — „nie umiał tego i nie miał czasu“. Potwierdzają to też zeznania świadków Piotra M. i Piotra H., który zeznał: „Ze sklepu oskarżonego nie było żadnej dokumentacji, na której mógłbym się oprzeć przy wyliczeniu. Oskarżony bowiem wbrew swemu obowiązkowi, nie prowadził kontroli utargów i nie prowadził dziennych raportów kasowych, tłumacząc się brakiem czasu i nieumiejętnością. Oskarżony nie posiadał wprawdzie przygotowania fachowego, lecz dla prowadzenia tak prymitywnej księgowości powinno było wystarczyć — przy dobrej woli i sumiennosci — jego wykształcenie 7 klas szkoły powszechnej“. Oskarżony zdawał sobie zatem sprawę z obowiązku i potrzeby prowadzenia tej prymitywnej chociaż księgowości, a nie wypełniając go, doprowadził do zupełnego chaosu, uniemożliwiającego jakąkolwiek kontrolę. Przez zaniedbanie tego obowiązku działał zatem na szkodę interesu publicznego. Z tych powodów w czynnie jego mieszczą się znamiona przestępstwa z art. 286 § 1 KK i dlatego należało uchylić zaskarżony wyrok i uznać oskarżonego winnym tego przestępstwa. Przy wymiarze kary wzięto pod uwagę, że przyczyną niewykonania tego obowiązku było obciążenie pracą i osobista nieudolność oskarżonego — co stwierdzają świadkowie M. i H., który podkreśla, że widział „kilka takich raportów napisanych przez oskarżonego nieudolnie i nic nie wartych, co świadczy o tym, że próbował to robić“, ponadto wzięto pod uwagę fakt, że oskarżony był „nadmierzczaj ruchliwy, lecz nie był przygotowany fachowo do pracy“.

Biorąc powyższe okoliczności pod uwagę, jak niemniej i fakt bałaganu w księgowości Spółdzielni i braku kontroli — co w znacznej mierze podaje w wątpliwość wysokość manca — Sąd Najwyższy wymierzył mu karę 8 miesięcy więzienia, uznając ją za odpowiednią do jego przewinienia.

Wyjaśnienia przepisów z zakresu prawa pracy i pokrewnych*)

UMOWA O PRACĘ

Rozporządzenie z 16 marca 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 323 z późniejszymi zmianami)
do art. 42

W związku z zapytaniem, czy członkowie rodzin zmarłych lekarzy domowych Prezydii Miejskich i Powiatowych Rad Narodowych mają prawo do odpraw, przewidzianych w art. 42 rozporządzenia z 16.III.1928 r., MPiOS pismem z dnia 9.I.1952 r. Nr Po-11c-175/51 udzieliło następujących wyjaśnień:

„MPiOS komunikuje, że zagadnienie wypłacania rodzinom lekarzy odprawy pośmiertnej z art. 42 rozporządzenia z dnia 16.III.1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych — winno być rozstrzygnięte w ten sam sposób, jak jest rozstrzygnięte w stosunku do pracowników kontraktowych administracji państwowej, jeżeli lekarze ci byliby wynagradzani na podstawie ustawy z dnia 4.II.1949 r. o uposażeniu pracowników państwowych (Dz. U. R. P. Nr 7, poz. 39). W przypadku tym rodzinom lekarzy przysługiwałaby jedynie zapomoga pośmiertna z art. 21 tej ustawy, a nie odprawa z art. 42 rozp. o umowie o pracę pracowników umysłowych.

Natomiast w przypadku wynagradzania lekarzy na podstawie rozporządzenia z dnia 19.II.1949 r. w sprawie uposażenia pracowników zatrudnionych w społecznych zakładach służby zdrowia (Dz. U. R. P. Nr 14 poz. 88) rodzinom tych lekarzy przysługuje odprawa z art. 42 rozp. o umowie o pracę pracowników umysłowych na warunkach tam przewidzianych“.

Regulamin płac kierowców pojazdów mechanicznych, warsztatowców i innych pracowników samochodowych (Monitor Polski A-40 1949 r. poz. 561 — z późniejszymi zmianami)

Zgodnie z przepisami rozdziału XI powyższego regulaminu kierowca lub pomocnik w okresie naprawy głównej lub średniej pojazdu, niespowodowanej jego winą, otrzymuje niezależnie do wynagrodzenia zasadniczego również premię oraz dodatek za pracę w godzinach nadliczbo-

wych, obliczone na podstawie przeciętnej z ostatnich trzech miesięcy. W praktyce nasunęły się wątpliwości, czy przy obliczaniu przeciętnej dodatku za pracę w godzinach nadliczbowych należy uwzględnić tylko wynagrodzenie zryczałtowane czy też także wynagrodzenie nie objęte ryczałtem. W sprawie tej MPiOS w piśmie z dnia 16.I.1952 r. Nr Po-12c-144/51 udzieliło następujących wyjaśnień:

MPiOS po uzyskaniu opinii Zarządu Głównego Związku Zaw. Pracowników Transportu Drogowego i Lotniczego komunikuje, że przy obliczaniu wysokości wynagrodzenia kierowców za okres naprawy głównej i średniej pojazdu (jeśli kierowca nie jest zatrudniony przy naprawie) należy brać pod uwagę także wynagrodzenie za godziny nadliczbowe, nie objęte ryczałtem“.

Ustawa z dn. 4 lutego 1950 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 6, poz. 46).

do art. 76 i 77

W związku z zapytaniem:

1. czy pracodawca może domagać się zwrotu pobranych przez pracownika należności z tytułu powołania do czynnej służby wojskowej, jeśli pracownik został zwolniony ze służby przed upływem okresu, za który pobrał wynagrodzenie,
2. w jakich terminach należy dokonywać wypłaty wynagrodzenia, przysługującego pracownikowi powołanemu do czynnej służby wojskowej,
3. w jakim okresie czasu po odbyciu służby wojskowej powinien pracownik zgłosić się do pracy, w celu zachowania ciągłości pracy.

MPiOS po uzyskaniu opinii MON w piśmie z dnia Nr Po-11c-147 udzieliło następujących wyjaśnień:

„1) Pracownik powołany do czynnej służby wojskowej otrzymuje uposażenie (wynagrodzenia) przewidziane w § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 czerwca 1950 r. (Dz. U. R. P. Nr 26, poz. 236) jedynie za czas rzeczywistego odbywania służby wojskowej. Wynika to wyraźnie z przepisów § 4 ust. 1, ust. 3 pkt. 2, ust. 4 pkt. 2 i ust. 5 powyższego rozporządzenia.

W przypadku zatem, gdy pracownik zostaje zwolniony z czynnej służby woj-

*) Skróty: MPiOS — oznacza Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej; PRM — Prezydium Rady Ministrów.

skowej przed upływem okresu, za który pobrał uposażenie lub wynagrodzenie na podstawie § 4 wymienionego rozporządzenia, uposażenie (wynagrodzenie) przypadające i pobrane za dni po zwolnieniu z czynnej służby wojskowej, stanowi pobrane przez pracownika nienależne świadczenia, które pracownik obowiązany jest zwrócić. Mają tu odpowiednie zastosowanie przepisy kodeksu zobowiązań o nienależnym świadczeniu (art. 129, 130).

Kwota, która przypada za czas po zwolnieniu pracownika ze służby wojskowej i którą jest on obowiązany zwrócić, może być zaliczona pracownikowi, który powrócił do pracy, na bieżące uposażenie (wynagrodzenie). Gdyby natomiast pracownik po zwolnieniu ze służby wojskowej nie wrócił do pracy w tym samym zakładzie pracy, to nie byłoby żadnych przeszkód do dochodzenia od tego pracownika zwrotu pobranego nienależnego uposażenia (wynagrodzenia) w drodze powództwa sądowego.

2) Co do terminu wypłaty pracownikom powołanym do czynnej służby wojskowej uposażenia (wynagrodzenia), przewidzianego w § 4 ust. 1 i 2, ust. 3 pkt. 1, ust. 4, pkt. 1, powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów, to zgodnie z przepisem § 8 ust. 1 tego rozporządzenia podstawą do wypłaty tego uposażenia (wynagrodzenia) stanowi karta powołania pracownika do odbycia czynnej służby wojskowej. W związku z tym wypłata należnego w myśl powyższych przepisów rozporządzenia z dnia 17 czerwca 1950 r. uposażenia (wynagrodzenia) powinna nastąpić przed wcieleniem pracownika do wojska na podstawie samej karty powołania. Odmienne stanowisko, a w szczególności, że wypłata uposażenia (wynagrodzenia), przewidzianego w § 4 ust. 2 cyt. rozporządzenia może nastąpić dopiero po przedstawieniu przez pracownika odpowiedniego zaświadczenia z jednostki do której został wcielony, nie znajduje uzasadnienia w obowiązujących przepisach. Osobne zaświadczenie władz wojskowych jest w myśl § 8 ust. 2 wymienionego rozporządzenia Rady Ministrów wymagane tylko dla wypłaty uposażenia (wynagrodzenia), wymienionego w tym przepisie, tj. dla wypłaty uposażenia (wynagrodzenia) zmniejszonego do połowy (§ 4 ust. 3 pkt. 2 i § 4 ust. 4 pkt. 2).

3) Co się tyczy terminu, w którym pracownik dla zachowania ciągłości pracy

powinien zgłosić się do pracy po odbyciu służby wojskowej, to należy odmiennie potraktować to zagadnienie w odniesieniu do pracowników zwolnionych ze służby wojskowej po odbyciu zasadniczej służby wojskowej, a odmiennie w odniesieniu do pracowników zwolnionych ze służby wojskowej po odbyciu ćwiczeń wojskowych. O ile chodzi o pracowników zwolnionych ze służby wojskowej po odbyciu zasadniczej służby wojskowej, to pracownicy ci powinni dla zachowania ciągłości pracy zgłosić się do pracy w ciągu 30 dni od zwolnienia ich ze służby wojskowej. Takie stanowisko uzasadnia przede wszystkim art. 4 dekretu z dnia 6 września 1951 r. o szczególnych uprawnieniach i ulgach dla żołnierzy kadrowej służby wojskowej i ich rodzin (Dz. U. R. P. Nr 46, poz. 339). W myśl tego przepisu na czas pracy (ilość lat pracy), od którego obowiązujące przepisy uzależniają wysokość wynagrodzenia, wymiar urlopu itp. zalicza się odbywającym kadrową służbę wojskową cały okres odbytej kadrowej służby wojskowej na równi z okresem pracy, jeżeli pracownik zgłosił się do pracy w ciągu 30 dni od zwolnienia go z tej służby wojskowej. Z powyższego przepisu wynika zatem, że pracownik, który odbył kadrową służbę wojskową, może zgłosić się do pracy w ciągu 30 dni po zwolnienia go z tej służby i w związku z tym pracodawca nie może przed upływem tych 30 dni rozwiązać umowy o pracę z tym pracownikiem. Analogiczną zasadę należało by stosować również w odniesieniu do pracowników, odbywających inny rodzaj zasadniczej służby wojskowej (zastępczą służbę wojskową). Przemawia za tym przepis pkt. 5 uchwały Nr 616 Prezydium Rządu z dnia 18 sierpnia 1951 r. (Monitor Polski A-77, poz. 1070), w myśl którego pracownikowi, który najdalej w ciągu 30 dni po odbyciu zasadniczej służby wojskowej zgłosił się do pracy w tym samym zakładzie pracy, zalicza się czas odbywania zasadniczej służby wojskowej do okresu nieprzerwanej pracy, warunkującego wymiar urlopu wycieczkowego.

Jeżeli zatem pracownik w ciągu 30 dni po odbyciu zasadniczej służby wojskowej zgłosił się do pracy, stosunek pracy, który nie uległ rozwiązaniu przez powołanie pracownika do służby wojskowej, trwa w dalszym ciągu bez przerwy na tych samych warunkach (w żadnym wypadku mniej korzystnych dla pracownika), na jakich istniał przed powołaniem pracownika do służby wojskowej.

Nie może jednak pracownik domagać się wypłaty wynagrodzenia za czas od zwolnienia go z zasadniczej służby wojskowej do dnia podjęcia pracy, gdyż w tym czasie nie świadczył on świadczenia wzajemnego (pracy) z przyczyn nie dotyczących pracodawcy.

Jeżeli natomiast chodzi o pracowników zwolnionych ze służby wojskowej po odbyciu ćwiczeń wojskowych, to pracownicy ci są obowiązani do niezwłocznego zgłoszenia się do pracy tj. natychmiast po zwolnieniu ich ze służby wojskowej. Stosunek pracy nie ulega rozwiązaniu wskutek powołania pracowników na ćwiczenia wojskowe i trwa bez przerwy nadal, z tym tylko, że w czasie odbywania służby wojskowej strony są zwolnione od niektórych obowiązków wynikających z umowy o pracę (pracownik od świadczenia pracy, a pracodawca — w granicach określonych obowiązującymi przepisami — od wypłaty wynagrodzenia). Z chwilą zwolnienia pracownika z ćwiczeń wojskowych, obowiązki stron odzwyczajają w całej pełni, pracownik obowiązany jest do wykonywania umówionej pracy, a pracodawca do wypłaty należnego pracownikowi wynagrodzenia. Niezgłoszenie się pracownika do pracy po ustaniu przeszkody, którą było odbywanie przez niego ćwiczeń wojskowych, stanowi niezachowanie istotnych warunków umowy o pracę i uprawnia pracodawcę do niezwłocznego rozwiązania umowy o pracę. Uzasadniona może być tylko krótka (kilkudniowa) przerwa między zwolnieniem ze służby wojskowej a zgłoszeniem się do pracy, konieczna dla pracownika do załatwienia spraw osobistych związanych ze zwolnieniem ze służby wojskowej (zmiana miejsca pobytu itp.). Gdyby pracodawca nie skorzystał z prawa bezwzględnego rozwiązania umowy o pracę wskutek niezgłoszenia się pracownika do pracy natychmiast po zwolnieniu go z ćwiczeń wojskowych, to stosunek pracy nie ulega automatycznemu rozwiązaniu, lecz trwa nadal. Mimo jednak trwania w tym przypadku stosunku pracy, pracodawca nie jest obowiązany do wypłaty wynagrodzenia pracownikowi za czas w którym on nie pracował. W myśl bowiem obowiązujących przepisów prawa pracy, pracodawca jest obowiązany do wypłaty wynagrodzenia pracownikowi umysłowemu za czas niewykonywania pracy tylko w razie niemożności pełnienia pracy z ważnej przyczyny przez krótki okres czasu. Ten krótki okres czasu między zwolnieniem pracownika z ćwiczeń wojskowych a podjęciem przez niego pra-

cy, może wynosić tylko kilka dni (najwyżej do 1 tygodnia).“

URLOPY

Ustawa z dn. 16 maja 1922 r. o urloпах dla pracowników zatrudnionych w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. Nr 47/49 r., poz. 365 i 1950 r. Nr 13, poz. 123)

do art. 2

W związku z zapytaniem:

1. czy pracownik fizyczny, który po wykorzystaniu 12-dniowego urlopu wypoczynkowego nabywa w tym samym roku kalendarzowym prawo do 15-dniowego urlopu (po trzech latach pracy), powinien otrzymać dodatkowo 3 dni urlopu, oraz
2. czy okres zatrudnienia na podstawie umowy o dzieło podlega wliczeniu do czasu pracy, warunkującego prawo i wymiar urlopu.

MPiOS w piśmie z dn. 10.I.1952 r. Nr Po-13c-156 udzieliło następujących wyjaśnień:

„MPiOS komunikuje, że jeżeli pracownik w danym roku kalendarzowym, po wykorzystaniu 12-dniowego urlopu nabywa prawo do 15-dniowego urlopu (po trzech latach pracy), należy mu udzielić dodatkowo 3 dni urlopu.

Na drugie pytanie Ministerstwo wyjaśnia, że do okresu pracy, uprawniającego do urlopu nie wlicza się czasu, przepracowanego przy wykonywaniu dla tego samego pracodawcy umowy o dzieło“.

OCHRONA PRACY Kobiet

Ustawa z 2 lipca 1924 r. w przedmiocie pracy młodocianych i kobiet (Dz. U. R. P. Nr 27/48 r. poz. 182 i z 1951 r. Nr 12).

do art. 16

W związku z zapytaniem, czy nauczycielka, której urlop macierzyński przypadł całkowicie na czas ferii letnich, ma prawo do urlopu wypoczynkowego w okresie roku szkolnego, MPiOS w piśmie z dn. 4.I.1952 r. Nr Po-17c-22 zajęło następujące stanowisko:

„MPiOS po uzyskaniu opinii z Ministerstwa Oświaty i Ministerstwa Szkół Wyższych i Nauki — wyraża pogląd, iż nauczycielkom po wykorzystaniu urlopu macierzyńskiego służy prawo do jednodniowego urlopu wypoczynkowego w ciągu roku szkolnego, jeżeli urlop macierzyński przypadł na okres ferii letnich. Stanowisko takie jest słuszne z punktu widzenia społecznego i znajduje uzasadnienie w przepisach art. 44 ustawy z dn. 11 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr 104/1932 poz. 873), który przez analogię winien być zastosowany“.

DYSCYPLINA PRACY

Ustawa z dnia 19 kwietnia 1950 r. o zabezpieczeniu socjalistycznej dyscypliny pracy (Dz.U.R.P. Nr 20, poz. 168)

(dalszy ciąg z poprzedniego numeru 1—2, str. 29).

8. W związku z zapytaniem, czy w przypadku zgonu i pogrzebu dziadka lub babki pracownikowi przysługuje płatne zwolnienie z pracy — Prezydium Rady Ministrów pismem z dnia 9.XI.1950 r. udzieliło następujących wyjaśnień:

„PRM wyjaśnia, że postanowienia uchwały Rady Ministrów z dnia 5.V.1950 roku w przedmiocie określenia przypadków usprawiedliwiających nieobecność w pracy oraz warunków i trybu usprawiedliwienia nieobecności (Mon. Pol. Nr A-51, poz. 584) nie mogą być interpretowane rozszerzająco.

W przypadku zgonu babki lub dziadka może być zastosowany przepis § 3a wymienionej uchwały, w myśl którego kierownik zakładu pracy może zwolnić pracownika na część dnia pracy. Ponadto na prośbę pracownika może mu być udzielony urlop okolicznościowy z zaliczeniem na poczet urlopu wypoczynkowego“.

9. Uchwałą Rady Ministrów z dnia 5 maja 1950 r. w przedmiocie określenia przypadków usprawiedliwiających nieobecność w pracy oraz warunków i trybu usprawiedliwienia nieobecności (M. P. Nr A-51, poz. 584) w § 3 w pkt. 3) przewiduje, że choroba lub nieszczęśliwy wypadek małżonka, dziecka lub rodziców pracownika, jeśli wypadki te wymagają osobistej opieki pracownika, mogą być poczytane za ważną przyczynę opuszczenia pracy. Ponieważ przepisy wymienionej uchwały Rady Ministrów, jak również inne przepisy wykonawcze do ustawy o zabezpieczeniu socjalistycznej dyscypliny pracy, nie określają bliżej warunków i trybu usprawiedliwienia takiej nieobecności, dopuszczalnego czasu jej trwania oraz prawa za czas ten do wynagrodzenia — powstały w praktyce na tym tle liczne wątpliwości, które wymagały wyjaśnienia i ustalenia jednolitych zasad postępowania. Sprawa ta została wyjaśniona pismem Prezydium Rady Ministrów z dnia 9.II.1951 r. Nr Os-0110/70, które brzmi jak następuje:

„PRM komunikuje, że czas usprawiedliwionej nieobecności w pracy z przyczyn, wymienionych w § 3 pkt. 4 uchwały Rady Ministrów z dnia 5 maja 1950 r. (M. P. Nr A-51, poz. 584), powinien być uzależniony od okoliczności w każdym konkretnym przypadku, udokumentowanych świadectwem lekarskim, stwierdzającym cho-

robę członka rodziny oraz konieczność zapewnienia choremu nieprzerwanej opieki, z podaniem liczby dni, w ciągu których opieka taka będzie konieczna. Ponadto należy przedstawić zaświadczenie komitetu blokowego, sołtyśa lub rady zakładowej o konieczności zapewnienia przez pracownika osobistej opieki choremu małżonkowi, dziecku lub rodzicom, z uwagi na brak innych członków rodziny, którzy opiekę taką mogliby choremu zapewnić.

Celem sprawdzenia, czy udokumentowany, usprawiedliwiający nieobecność w pracy stan faktyczny nie uległ zmianie, należy po upływie dwóch tygodni nieobecności w pracy pracownika zażądać od niego ponownego udokumentowania przyczyn usprawiedliwiających nieobecność (uzasadniających zwolnienie). Ponowne udokumentowanie może nastąpić przez potwierdzenie istniejących zaświadczeń przez wystawców bądź wydanie nowych. O niemożności stawienia się do pracy z powyższych przyczyn pracownik powinien zawiadomić kierownika zakładu pracy w terminach, przewidzianych w § 4 w/w uchwały Rady Ministrów.

Jeżeli chodzi o wynagrodzenie za okres nieobecności w pracy, spowodowanej koniecznością zapewnienia osobistej opieki choremu członkowi rodziny, to pracownikom, pobierającym wynagrodzenie stałe (miesięczne, ryczałtowe itp.) przysługuje za czas wymienionej nieobecności normalne wynagrodzenie od pracodawcy. Natomiast pracownikom dziennie płatnym wynagrodzenie za okres takiej nieobecności przysługuje jedynie w tym przypadku, gdy obowiązujące układy zbiorowe pracy przewidują prawo tych pracowników do wynagrodzenia w razie niemożności pełnienia pracy z ważnej przyczyny przez krótki okres czasu“.

10. Pismo okólne Nr 2 Prezesa Rady Ministrów z dnia 31 maja 1950 r. w sprawie wykonania postanowień ustawy o socjalistycznej dyscyplinie pracy (M. P. Nr A-66, poz. 776) zapewnia pracownikom uczęszczającym do szkół wyższych, zawodowych i akademickich zwolnienie z części dnia pracy w granicach do 14-tu godzin tygodniowo, a pracownikom uczęszczającym do średnich szkół dla dorosłych zwolnienie w granicach do 6-ciu godzin tygodniowo. Ponadto wymienione pismo okólne przewiduje prawo pracownika do zwolnienia z odpowiedniej części dnia pracy w przypadku delegowania na kursy podnoszące jego kwalifikacje zawodowe, a odbywające się częściowo w godzinach pracy. W praktyce nasunęły się wątpliwości, czy z powyższych zwolnień mogą korzystać również pracownicy, których wykłady

i ćwiczenia na uczelni odbywają się w godzinach popołudniowych i nie kolidują z zajęciami w godzinach pracy, a jeżeli chodzi o kursy, to czy np. z odpowiednich zwolnień mogą korzystać pracownicy, uczęszczający na kursy buchalteryjne, śpiewu, rysunku, malarstwa itp., odbywające się bezpośrednio po zakończeniu godzin pracy danych pracowników.

Wątpliwości powyższe zostały wyjaśnione w piśmie Prezydium Rady Ministrów z dnia 26.XI.1951 r. Nr Os-0110/274 w sposób następujący:

PRM komunikuje, że pracownicy, uczęszczający do średnich i wyższych szkół zawodowych, szkół akademickich oraz średnich szkół dla dorosłych, mogą być wcześniej zwalniani z pracy w granicach przewidzianych w pkt. 1 i 2 pisma okólnego Nr 2 Prezesa Rady Ministrów z dnia 31.V.1950 r. (M. P. Nr 66, poz. 776) — także w tych przypadkach, gdy wykłady rozpoczynają się wprawdzie po godzinach pracy danego zakładu, lecz czas pomiędzy zakończeniem pracy a rozpoczęciem wykładów nie wystarcza na spóżyte przez pracownika obiadu i punktualne przybycie do szkoły.

Wcześniejszego natomiast zwolnienia z pracy pracownika w celu przygotowania się do lekcji i przerobienia zadanego materiału szkolnego, pismo okólnie Prezesa Rady Ministrów Nr 2 z dnia 31.V.50 r. nie przewiduje.

Ocena, czy w każdym konkretnym przypadku zachodzi potrzeba zwolnienia i na jaki czas, w granicach postanowień w/w pisma okólnego, należy do kierownika zakładu pracy" oraz piśmie z dnia 5.X.1950 roku Nr Os-0110/59, które brzmi:

„PRM wyjaśnia, że uczęszczanie na kursy nie może stanowić podstawy do zwalniania pracownika w godzinach pracy w oparciu o pkt. 2 pisma okólnego Prezesa Rady Ministrów Nr 2 z dnia 31.V.1950 r., gdyż w punkcie tym jest mowa o średnich szkołach dla dorosłych.

Sprawę zwalniania pracownika na kursy reguluje pkt. 3 powołanego pisma okólnego, który wymaga spełnienia dwóch warunków: aby pracownik był delegowany na kurs i aby to był kurs, podnoszący kwalifikacje zawodowe pracownika. PRM uważa, że delegowanie na kurs można rozumieć jako podjęcie inicjatywy uczęszczania na kurs przez władzę służbową pracownika lub zaakceptowanie przez władzę inicjatywy pracownika i że przepis pkt. 3 dotyczyć może nie tylko kursów prowadzonych przez instytucje państwowe, lecz i innych, o ile podnoszą kwalifikacje zawodowe pracownika“.

11. Jednym z zagadnień, które w praktyce nasuwa stosunkowo liczne wątpliwości, jest zagadnienie wynagrodzenia za okres nieobecności w pracy w związku ze zwolnieniem, udzielonym pracownikowi w przypadkach przewidzianych w przepisach o zabezpieczeniu socjalistycznej dyscypliny pracy. Wątpliwości te nasuwają się w szczególności w odniesieniu do zwolnienia z pracy pracowników uczęszczających do szkół oraz do zwolnienia pracowników, będących wykładowcami w szkołach wyższych i średnich.

Wątpliwości powyższe wyjaśniło PRM w sposób następujący:

a) piśmie z dnia 28.II.1951 roku Nr Os-0111/62, które brzmi:

„PRM komunikuje, że w sprawach nieuregulowanych odmiennie w przepisach wykonawczych do ustawy o zabezpieczeniu socjalistycznej dyscypliny pracy, w odniesieniu do wynagrodzenia za czas zwolnienia z pracy na podstawie powyższych przepisów mają zastosowanie obowiązujące w danym zakładzie pracy ogólne przepisy (postanowienia układów zbiorowych pracy), dotyczące wynagrodzenia pracowników umysłowych lub robotników“.

b) piśmie z dnia 30.III.1951 r. Nr Os-0111/64, które brzmi:

„PRM komunikuje, że czas zwolnienia z pracy pracowników, uczęszczających do szkół wyższych zawodowych i akademickich oraz do szkół średnich dla dorosłych, powinien być w granicach przewidzianych w pkt. 1 i 2 pisma okólnego Prezesa Rady Ministrów Nr 2 z dnia 31 maja 1950 r. (M.P. Nr A-66, poz. 776) — wliczany do czasu pracy i wynagradzany jak normalne godziny pracy. Przypadki zwolnienia, które nie podlegają wliczeniu do czasu pracy i za które nie przysługują wynagrodzenie, są wyraźnie wymienione (pkt. 9 i 10) w wyżej powołanym piśmie okólnym Prezesa Rady Ministrów“.

c) piśmie z dnia 5.III.1951 r. Nr Os-0110/76, które brzmi:

„PRM komunikuje, że zwalnianie w godzinach pracy pracowników, pełniących funkcję wykładowców w szkołach wyższych lub na kursach, gdzie ilość godzin przypadająca na jednego wykładowcę nie przekracza zasadniczo kilku godzin tygodniowo, — nie uzasadnia potrącania tym pracownikom części wynagrodzenia za godziny zwolnienia na wykłady lub

inne zajęcia szkolne, o ile zwolnienie takie odbywa się z zachowaniem warunków i trybu postępowania, przewidzianego w pkt. 5 pisma okólnego Nr 2 Prezesa Rady Ministrów z dnia 31 maja 1951 r. (M.P. Nr A-66, poz. 776), a w szczególności, gdy zwolnienie mieści się w granicach, dopuszczalnych ze względu na wymagania służby.

Nie dotyczy to wykładowców w średnich szkołach zawodowych, z uwagi na większą ilość godzin wykładowych w tych szkołach, przypadających na jednego wykładowcę. Wykładowcom tym za godziny zwolnienia z pracy na wykłady należy potrącać stosunkową część należnego im wynagrodzenia służbowego.

Jeżeli zwalnianie wykładowców przekracza granice dopuszczalne ze względu na wymagania służby, należało by rozwiązać z nimi stosunek pracy

(zwolnić ze służby), względnie — o ile są oni konieczni na zajmowanych stanowiskach — zawrzeć z nimi umowy o pracę w niepełnym wymiarze godzin pracy, z ustaleniem wynagrodzenia ryczałtowego stosownie do ilości przewidzianych w umowie godzin pracy.

PRM nadmienia, że pracownicy wykładający w szkołach i na kursach i otrzymujący z tego tytułu stałe wynagrodzenie, nie mogą być uwzględnieni przy przyznawaniu dodatków, uzasadnionych specjalnymi kwalifikacjami i warunkami służby, przewidzianych w uchwale Nr 48 Rady Ministrów z dnia 24 stycznia 1951 r. (Monitor Polski Nr A-10, poz. 151). Nadmienia się, że pracownicy, będący stałymi wykładowcami w szkołach i na kursach, powinni na wykłady te jako na zajęcia uboczne uzyskać odpowiednie zezwolenie“.